

SAŽETAK PRESUDE

S.A.S. PROTIV FRANCUSKE OD 1. SRPNJA 2014. GODINE ZAHTJEV BR. 43835/11

Zabrana nošenja odjeće koja prekriva lice ne predstavlja povredu Konvencije

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva je francuska državljanka muslimanske vjeroispovijesti koja živi u Francuskoj. U svom zahtjevu je navela kako nosi burku i nikab u skladu sa svojom vjeroispovijesti, kulturom i osobnim uvjerenjima. Podnositeljica je objasnila kako je burka odjeća koja u potpunosti pokriva tijelo i lice, a nikab je veo s otvorom za oči te je naglasila kako je nitko od članova njezine obitelji ne prisiljava da se odijeva na takav način.

Podnositeljica je u svom zahtjevu prigovarala kako u javnosti nije mogla nositi nikab te kako je zabrana nošenja nikaba dovela do diskriminacije na osnovi spola, vjeroispovijesti i etničkog podrijetla i to na štetu žena koje kao i ona nose veo koji u potpunosti pokriva lice.

OCJENA SUDA

Francuska vlada je osporavala podnositeljičin status žrtve jer niti jedna pojedinačna mjera nije bila poduzeta protiv nje temeljem spornog zakonodavstva. Sud je odbio navedeni prigovor s obrazloženjem kako pojedinci imaju pravo prigovarati na zakone koji zahtijevaju promjenu njihovog ponašanja ili zbog kojih mogu biti podvrgnuti progonu ili ako se radi o kategoriji osoba na koje izravno može utjecati određena zakonska regulativa. Sud je stoga ustanovio kako se u ovom predmetu ne radi o zahtjevu koji je usmjeren ka zaštiti općeg interesa, već osobnih prava podnositeljice.

Vezano za navodne povrede članka 8. i članka 9. Konvencije

Podnositeljica je prigovarala kako je bila spriječena u javnosti nositi odjeću koju zahtijeva njezina vjeroispovijest, ističući pritom povredu prava na poštivanje vjeroispovijesti i savjesti. Iako su osobni izbori u pogledu izgleda vezani uz izražavanje osobnosti i stoga potpada pod opseg prava na poštivanje privatnog života iz članka 8., podnositeljica je tvrdila da je spriječena nositi na javnim mjestima odjeću koju zahtijeva njezina vjera te je stoga u načelu postavila pitanje slobode izražavanja vjere.

Sud je ustanovio kako je došlo do neprekidnog miješanja u podnositeljičina prava zajamčena čl. 8. i 9. Konvencije budući da je na raspolaganju imala dva izbora. Podnositeljica je mogla prihvatiti zabranu nošenja odjeće koja prekriva lice, a što bi joj onemogućilo da se odijeva u skladu sa svojom vjeroispovijesti ili je mogla odbiti navedenu zabranu te se izložiti kaznenopravnim sankcijama. Sud je utvrdio kako je zabrana nošenja određene odjeće u Francuskoj regulirana zakonom te je prihvatio kako se istim ostvaruju opravdani interesi propisani čl. 8. i čl. 9. Konvencije: zaštita javnog interesa i zaštita prava i sloboda ostalih.

Zaštita javnog interesa ogleda se u potrebi identificiranja pojedinaca da bi se zaštitila sigurnost građana i imovine te spriječila opasnost od krađe identiteta. Međutim, Sud je ustanovio kako zabrana nije nužna u demokratskom društvu.

Ovakva blanketna zabrana koja onemogućava osobama da u javnosti nose odjeću koja prekriva njihovo lice može se smatrati razmjernom samo ako prijeti opća opasnost javnoj sigurnosti. Vlada međutim nije dokazala da je to bio slučaj prilikom donošenja spornog zakona. Nadalje, žene za koje je vrijedila navedena zabrana su u potpunosti bile prisiljene odreći se važnog dijela vlastitog identiteta te načina na koji su prakticirale svoja vjerska uvjerenja dok se cilj na kojeg je Vlada ukazivala mogao ostvariti jednostavnom obvezom da otkriju svoje lice radi utvrđivanja identiteta u onim slučajevima kada je to potreba zaštite javnog interesa zahtijevala.

U odnosu na drugi cilj, zaštitu prava i sloboda ostalih, Vlada je ukazivala na potrebu osiguravanja minimuma vrijednosti koje su potrebne u otvorenom demokratskom društvu, navodeći posebno sljedeće tri vrijednosti: poštivanje jednakosti spolova, poštivanje ljudskog dostojanstva i poštivanje prava na suživot. Sud je s jedne strane odbacio Vladine argumente vezane za prve dvije vrijednosti, a s druge strane je prihvatio kako pokrivanje lica u javnosti može utjecati na suživot s ostalim građanima te je naglasio kako lice igra ključnu ulogu u interakciji između ljudi.

Sud je prihvatio Vladino stajalište kako pokrivanje lica dovodi do stvaranja društvene barijere koja krši prava drugih da žive u društvenom okruženju koji čini međusobni suživot lakšim.

Sud je nadalje ispitivao je li zabrana razmjerna cilju koji se htjelo postići te ustanovio kako je zabrana imala značajni negativni učinak na žene koje su izabrale pokrivati svoje lice zbog vlastitih uvjerenja te kako su brojna domaća i međunarodna tijela smatrala da je navedena blanketna odredba nerazmjerna. Sud je izrazio nezadovoljstvo s raspravom koja je prethodila usvajanju predmetnog Zakona radi određenih „islamofobičnih“ primjedaba. Sud je primijetio kako je država donošenjem ovakve regulative otvorila put podržavanju stereotipa koji utječu na određene skupine osoba te poticanju neprihvatanja različitosti, a što je suprotno s obvezom države prema kojoj je dužna promovirati toleranciju. Sud je naglasio kako primjedbe koje imaju negativne vjerske ili etničke konotacije nisu u skladu s vrijednostima koje Konvencija promovira (tolerancija, socijalni mir, zabrana diskriminacije) te ne potpadaju pod slobodu izražavanja iz čl. 9. Konvencije.

Iako je Sud svjestan kako sporna zabrana uglavnom utječe na određene žene islamske vjeroispovijesti, primijetio je kako se u javnosti može nositi bilo koja druga odjeća dokle god ne pokriva lice te kako nije utemeljena na vjerskim razlozima nego samo na činjenici kako lice ne smije biti pokriveno. Zakon je predvidio najblaže sankcije za njegovo kršenje: novčana kazna do 150 EUR i pohađanje tečaja o građanskim odnosima umjesto ili uz novčanu kaznu.

Sud smatra da Francuska ima široku slobodu procjene pri ocjeni predstavlja li zabrana prekrivanja lica na javnim mjestima izbor francuskog društva. U takvim okolnostima, Sud se u određenoj mjeri trebao suzdržati od ispitivanja usklađenosti s Konvencijom, jer bi u suprotnom trebao ispitivati ravnotežu koja je postignuta demokratskim procesima u tom društvu.

Država članica uživa široku slobodu procjene kod uređivanja ovog pitanja, budući da države članice Vijeća Europe nisu postigle konsenzus oko istog. Sud je stoga utvrdio da je zabrana

pokrivanja lica u javnosti razmjerna sa željenim ciljem i to prvenstveno očuvanjem suživota u društvu te da nije došlo do povrede čl. 8. i čl. 9. Konvencije.

U odnosu na ostale navodne povrede Konvencije

Zakon kojim je propisana zabrana nošenja odjeće koja pokriva lice, posebice je imao negativni učinak na žene islamske vjeroispovijesti. Međutim, takva regulacija, kako je gore navedeno, imala je opravdani cilj. Sud je stoga ustanovio kako nije došlo ni do povrede čl. 14. Konvencije u svezi s čl. 8. ili 9. Konvencije.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.